

Priština - staro in novo mesto

Priština, glavno mesto Kosmeta, ima nekaj več prebivalcev kot Celje, medtem ko mesto samo ni večje. Sprehod po mestu je prav zanimiv. Na jugovzhodu je pol mesta zgrajenega dobesedno na novo. Tu so

pridni tovarniški in gradbeni delavci, mladina pa v velikem številu obiskuje šole. Danes je v Prištini že prva špijarska zdravilnica. Napredni lokovi tipajo tudi po vaseh. Danes je čedalje manj prime-

Stara ulica v Prištini. Ne bo dolgo, ko bo tudi to zamenjala nova, moderna.

široke ulice s palačami, krasnimi trgovinami in hoteli (dva nova moderna hotela), asfaltirana cestišča in vse, kar človek običajno vidi v modernem mestu kjer koli v Evropi. Severovzhodni del mesta, ki se malce naslanja na vzpetino, je pravo nasprotje. Ulice so take kot so bile v turških časih, le da so tu in tam uredili vodnjake. Hiše so borne, ceile umazane in razbite. Ta svet preteklosti se oži iz leta v leto in ne bo dolgo, ko bo ostalo komaj loko znamenje. Špijariji, ki so včasih postopali kot delali, so danes

rov krvnega maščevanja, tudi manj poskusov prikritega dvoženstva, pač pa je že skoraj v vsaki vasi organizacija Zveze komunistov. Po vaseh in mestih lahko danes še na vsakem koraku srečamo moške z značilnimi belimi čepicami, turbani in ženske v značilnih dimijah (hlačah), toda hkrati je iz dneva v dan več ljudi obeljenih po »evropsko«. V Kosmetu se svet hitreje vrti kot drugje. Srbi in Špijariji skušajo nadoknaditi, kar so zamudili v prejšnjih stoletjih pod petstoletno turško upravo.

ZA SLEPE TELEFONISTE

Da bi omogočila slepim opravljati s telefonskimi centralami novejšega tipa, je neka londonska tvrdila izdelala novo elektronsko napravo. Akustični čitalec luči, kakor se naprava imenuje, je sestavljena iz fotoelektrične celice, elektronskega tranzistorskega oscilatorja in malega zvočnika. Če se katerakoli v vrsti luči prižge, proizvede fotocelica električni tok, ta pa vključuje oscilator, ki producira zvok. Na ta način lahko slepi telefonist točno določi, katera telefonska linija daje signale.

AUTOMOBIL ZA VSE

Na dvajseti mednarodni razstavi prometa v Londonu je 32 razstavljalcev prikazalo najmanjša in hkrati največja vozila. Med najmanjšimi je bil avtomobil, čigar premer koles je znašal 54 cm, medtem ko je posebno pozornost vzbudil 20 tonski »univerzalni« voz, ki ga je mogoče spremeniti v gasilski avtomobil, ambulanto, prodajalno, hišo, pisarno na kolesih itd. Sprito tako vsestranske uporabnosti si seveda razstavljalci še niso na jasnem, kakšnemu namenu najbolj ustreza.

◆ Naši ljubi možje ◆

Koliko »obiranja« gre na račun naših mož. Upravičeno, pa tudi ne. Naj bo kakor koli, zameriti jim pač ne moremo. Navsezadnje jih žene prevečkrat smatrat za »velike otroke«. Zakaj?

Možje imajo presenetljivo dober spomin in vedo enostavno vse! Vse? O, da, seveda. Kar vprašate jih: kdo je iznašel tiskarstvo, kako se glasi kemična formula za vodo in podobno. Kako jim naj zamerimo, če jim pri tolikšnem znanju spomin odpove na drugih »področjih«. Ne štejmo jim v zlo, če se zmoliijo pri številki ovratnika na srčici, ki jo nosijo, ali pa če sploh ne vedo, v kateri razred hodi najstarejši otrok, ali če pozabijo, da pridejo zvečer gostje... V teh primerih je najboljše, če žena misli za dva.

Pred nedavnim sem slišala od neke skrbne žene tole zgodbo: Ker je njen mož silno pozabljiv, mu zmeraj napiše na listek opozorila, kot »danes moram izstopiti eno postajo prej, prosim, spomnite me na to«.

ali pa »moram k zobozdravniku... Listke s takimi napisi mu pripne na plašč. Večini se je to zdelo pametno, neka druga pa je dejala, da bi pri njenem možu to sploh ne prišlo v poštev, ker navadno plašč pozabi — v pisarni.

Možje radi prihranijo svojim ženam »nepotrebno« razburjenje. Možje upravičeno menijo, da žene silno skrbijo za svoje dobro, zato storijo vse, da jih ne bi po nepotrebnem razburjale. Potem pa izgleda taka reč nekako takole:

— Veš, kaj? Prične z običajnim glasom, ki zveni, kot da gre za povsem navadno stvar, — danes bi na postaji kmalu prišel ob življenje.

— Ja, kaj se je vendar zgodilo? — Oh, čisto nič. Pol tako hudo. V zadnjem trenutku sem se še ujel za stebel.

— Ampak, kaj je bilo? Povej, no dragi! Ti je postalo slabo? Si občutil močno bolečino, v prsih mo- goče?

— Oh, kje pa, še sledu ne o tem. — Ja, zakaj si pa potem skoraj padeš?

— Oh, to je bilo spet zaradi noge. — Zaradi noge? Kateri noge vendar?

— No, tiste, v kateri že od poletja nimam nobenega občutka več.

— Ze od poletja...?

— Ja, medtem že cele noge več ne čutim...

— Za božjo voljo, takoj moram poklicati zdravnika.

— Zakaj le? — Zakaj? Ja, ali misliš, da si že od vsega sveta zapuščen? Zaradi tvoje noge vendar. Zaradi nje moram vendar nekaj ukreniti!

— Zdaj pa imam! Ti se že spet razburjaš! Mar bi bil raje tiho... Čudovito, kaj?

C Rakuša

Med nebotičniki

Če si hočete ogledati Chicago z višine, je najbolje, da se povzpnete v Field Building, stavbo s 45 nadstropji, od koder je lep razgled daleč naokrog, če seveda temu dopuščajo tovarniški dimniki.

Naročim taksi. Če centrala taksijskega nima na razpolago, telefonira kakemu taksiju na cesti, saj ima vsak taksi brezžični telefon. Če pa sem na cesti in se mi zahoče taksija, tudi ne bom čakal dolgo. Taksijev je kratkoma do volj. Torej sedim v taksiju. Field Building! Blok med štirimi ulicami. Pri vsakem vstopu deset, dvajset, dvigalo. Dvigne nas do 43. nadstropja. Dalje je treba peš. V štirinajstih nadstropjih so sami stroji za dvigala

itd. Povzpnem se še nadstropje višje. Krasen razgled na Michigansko jezero in nebotičnike. Sonce sije in iz dimnikov se kadi, tako da se Chicago razblini v megli. V daljavah se svetlikajo parkirni prostori in to je čez čas vse, kar človek vidi. S temi parkirnimi prostori so sploh težave. Mnogo je avtomobilov brezdomcev, ki nimajo kje parkirati. Kljub temu, da si vsak človek lahko nabavi avto — Ford ponuja avtomobile 1961, pa tudi stare — je vendarle veliko ljudi brez avtomobilov. To so predvsem dobro situirani ljudje, ki stanujejo in uradujejo v centru mesta, kjer ne morejo dobiti garaže. Torej bi moral s svojim avtomobilom parkirati kje v kaki stranski ulici, petnajst, dvajset minut od svojega bivališča, kar pa se nikakor ne splača. Raje telefonira po taksi.

Ko sem si ogledal mesto, se spustim v prtiličje Field Buildinga, v restavracijo z ogromnim prometom, saj je v poslopiju zaposlenih deset tisoč ljudi. Alkohola tu ni. Sedem k navadni mizi in gledam skozi okno: pred menoj se vrstijo vse mogoče človeške rase — od Japoncev do zamorcev. (Važno je, da si zamorka barva ustnice, ki so sicer črne in ne rdeče, kakor si mislimo. Videl sem zamorko, ki je imela na nogah zaplestnice — zakaj, ne vem.)

Ura je ena. V petnajstih minutah je šlo tu mimo 143 taksijev. Naročil bom enega, da me zapelje v srbsko gostilno na čepavčice in raznjice — na kavo, kajti turške kave tu ne poznajo.

Vsekakor sem v tem času, kar sem tu, videl marsikaj in spoznal marsikaj. Ker sem recimo gledal skozi okno restavracije, mi je padlo v oči, da so poslovni ljudje vsi dobro, skorajda praznično oblečeni. Vsakdo si hlače lika sam, od časa do časa pa da svojo obleko očistiti krojaču (ki jo po potrebi tudi popravi). Tu je vsak krojač hkrati tudi čistilec. In zato lahko ima človek vedno »novo« obleko.

Velikanska priložnost

Kakor zatrjuje neki londonski časopis, se je novinarjem mnogih evropskih držav nudila nevsakdanja prilika, da so si ogledali Downing Street št. 10, potem ko je v to privolilo Ministrstvo za delo. To hišo, verjetno najbolj znano v Londonu, so morali izprazniti zaradi popravila.

Predstavniki Ministrstva za delo je novinarjem pojasnili, da so zaradi mrzlične aktivnosti v hiši dela skoraj onemogočena ter dodal: zadnjikrat smo imeli priliko

opraviti nekatera manjša popravila 1937. leta.

Tuji dopisniki so si lahko ogledali znamenito stopnišče, vzdolž katerega se vrstijo portreti predsednikov britanske vlade, kakor tudi mnoge relikvije, ki so jih ti zbirali. V neki omari za metle so našli jeklene čelade, ki so jih nosili angleški vojaki v času vladavine W. Churchilla, medtem ko je bil kos bombe, ki je padel v predsednikov salon, uokvirjen!

Zadružno gojenje kave v Keniji

Kava je dandanes eden izmed osnovnih virov narodnega dohodka Kenije. V pokrajini Kisii so jo pričeli gojiti 1936. leta, deset let kasneje so ustanovili zadruge in proizvodnja od takrat stalno rase. Samo lansko leto so proizvedli 800 ton kave.

Da bi proizvodnjo še povečali, so v Gakerju zgradili tovarno, ki pomeni novi prispevek k zadružnemu gibanju Afričanov v južni Nyanzi. Tovarno so postavili na obronku hriba nad dolino, ki ima dovolj vode — ta je namreč potrebna za namakanje nasadov in predelovanje kave.

V južni Nyanzi je 27 zadrug, od katerih jih ima že 22 svoje tovarne. Vsako zadrugo vodi odbor Afričanov, ki voli predsednika in ta odgovarja za delo tovarne in proizvodnjo najboljše kave.

Zlasti važno je obiranje kave. Plodovi ne smejo biti niti preveč zreli niti nezreli, ker oboje vpliva na aromo. Ko zadružniki prinesejo kavo v tovarno, jo, preden jo stehajo, pregledajo strokovnjaki. Kavo, ki ustreza, vsujejo v stroji, ki s pomočjo vode oluščijo rdečo lupino, pri čemer dobijo zrna pergamentne barve. Ta zrna potlej prenaša voda v celo vrsto dolgih korit, v katerih se operejo in sortirajo po teži v težka, srednje teška in lahka zrna. Od tod jih pošljejo v različne rezervoarje, kjer jih pustijo po tri dni, da bi zrna izgubila zunanjo, gumijasto podobno prevleko. Nazadnje jih ponovno operejo, sortirajo ter posušijo na svežem zraku. Ko so zrna suha (približno po desetih dneh), jih pošljejo v Nairobi, kjer jim v posebni tovarni zluščijo še tanko opno in proizvod prodajo kot čisto kavo.

Dobivam štipendijo

(Bodica)

Sodim v tisto vrsto ljudi, ki imajo pod rubriko »poklice« osebnostne izkaznice napisano — študent. Imam torej ugled, ki ga lahko zlorabljam, ker me nihče ne jemlje resno. Moj status pa lahko izrabljam prav zato tudi drugi...

Sem tudi štipendiranec. Dobivam štipendijo od ugledne ustanove v našem mestu. Doslej sem se sam sebi zdel — zaradi razmeroma visokega zneska in njegove rednega prihajanja (vsakega tretjega v mesecu) — nekoliko privilegiran. Pa je tudi to minilo.

Julija letos štipendije ni bilo, 20. avgusta sta prišli obe poletni. Kako so ta čas pretolčki moji sotrpini, ne vem, res pa je, da v moji ustanovi menijo, da je moj

položaj boljši. Tako so mi vsaj tokrat povedali.

Septembra je bilo spet vse v redu. No, oktober je tu in z njim predavanja, študentske menze in zabeljene sobe v Ljubljani. Štipendije pa ni. Obrazložitev na moje posredovanje pa je bila spet takale: »Vam se je pa res treba najmanj pritoževati, pridete pa vedno le vi sem!« Le od kod ve ta uslužbenka za moj »dobar« položaj? Jaz se ga namreč še nisem zavedel. Pa še nekaj! Bomo mar mi, ki danes dobivamo štipendijo, lahko namesto prvega v mesecu prihajali v službo šele dvajsetega — kot zdaj naše štipendije?

Student-štipendiranec

Takle vratolomni prizor visoko nad množico si je v Seulu omislil nemški akrobatski trio. Gre vsekakor za pogum posebne vrste, ki mu seveda ne primanjkuje določene količine senzacije.

Najnovejši volneni moher za ženske plašče, brokati in druge lepe svile plesne obleke

V NAJVEČJI IZBIRI VAM NUDI

VELEBLAGOVNICA

Ljudski magazin
CELJE

Moške, ženske in otroške jopice in perilo v novih vzorcih